

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА УПРАВЛІННЯ

PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS OF
ECONOMICS, FINANCIAL, ACCOUNTING AND MANAGEMENT

Збірник тез доповідей
Book of abstracts

18 жовтня 2024 р.
October 18, 2024

м. Ізмаїл, Україна
Izmail, Ukraine

УДК 336.5

Сидор І. П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет

Сидор Т. І.

здобувач третього рівня вищої освіти,
Західноукраїнський національний університет

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ: АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ТА НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ

Видатки державного бюджету відіграють ключову роль у формуванні соціально-економічної політики країни. Показники бюджетних видатків відображають завдання та функції держави, взаємозв'язок між економічною та соціальною сферами країни, рівень і напрям суспільного розвитку, а також взаємовідносини з іншими країнами. Структура і склад видатків бюджету різних держав дозволяють зробити висновки та узагальнення щодо економічного, політичного і соціального розвитку країни протягом конкретного періоду. Доцільність державного регулювання економічної діяльності та фінансування видатків державного бюджету на економічну діяльність визначається такими факторами:

1. Функціонування ключових секторів, від яких залежить економічне зростання, таких як паливно-енергетична, металургійна промисловість, сільське господарство, газо- та водопостачання, транспорт і зв'язок, є необхідним для економічної стабільності України. Ці галузі забезпечують великі валютні надходження та формують зовнішньоекономічний образ країни. У зв'язку з жорсткою конкуренцією на міжнародному ринку держава повинна підтримувати експортні напрямки.

2. Наявність високотехнологічних та науково-дослідницьких виробництв, які можуть розвиватися лише за умови державної підтримки, є важливим фактором в сучасних умовах ринкової конкуренції.

3. Необхідність проведення подальшої реструктуризації економіки з метою регулювання темпів та пропорцій економічного розвитку стає критичною для адаптації до змін в сучасному світі.

Детальний аналіз бюджетного фінансування економічної діяльності держави дозволив зробити наступні узагальнення. За період 2020-2021 рр. спостерігається тенденція до зростання обсягу видатків на економічну діяльність, що вказує на зростання пріоритетності економічної діяльності країни. Проте, у 2022 році у зв'язку з початком повномасштабної війни ці видатки скоротилися і склали 95,4 млрд. грн. Найбільше коштів за весь період було виділено на розвиток транспорту (44,1 % усіх видатків державного бюджету на економічну діяльність у 2023 році). Вони спрямовуються на фінансування дорожнього господарства, автомобільного, водного, повітряного, трубопровідного й інших видів транспорту. 96,2 % цих видатків витрачається на фінансування дорожнього господарства. Це відбувається у зв'язку з тим, що мережа автомобільних доріг загального користування України була

сформована ще за радянських часів і на сьогодні потребує негайної реконструкції. Також одним із пріоритетних напрямів держави є підтримка сільського, лісового, рибного господарства та мисливства. Так, у 2021 році Україна взяла курс на відновлення АПК і тому витрати по цій статті збільшено до 16,4 млрд. грн., що є позитивним рішенням з боку держави, адже саме в цій сфері Україна має всі можливості показати найкращі результати.

Не менш важливим напрямом є фінансування ПЕК України, адже він є базисом для розвитку національної економіки, одним зі стратегічно важливих комплексів, від якого залежить національна енергетична безпека держави. Видатки державного бюджету на ПЕК спрямовуються на фінансування вугільної (21,3 %), нафтової галузей (75,1 %) та інших галузей з видобутку твердого палива, електроенергетичної галузі (0,7%) та інших галузей паливно-енергетичного комплексу (2,9 %).

Видатки державного бюджету на іншу промисловість та будівництво використовуються на розвиток промисловості з видобутку рудних та нерудних корисних копалин, обробку промисловість, відтворення мінерально-сировинної бази, а також на будівництво, чи реконструкцію важливих для держави об'єктів. За останні 4 роки ці видатки зросли з 2,8 млрд. грн. у 2020 році до 9,8 млрд. грн. у 2023 році).

Видатки бюджету на загальну економічну, торговельну та трудову діяльність у 2023 році профінансовано у сумі 3,8 млрд. грн., що складає 3,9 % загального обсягу видатків на економічну діяльність. Видатки бюджету на зв'язок, телекомунікації та інформатику займають незначний відсоток у загальній кількості економічних видатків держави, а саме 0,7 % у 2023 році, це 0,7 млрд. грн., що на 0,4 млрд. грн. більше ніж у 2020 році.

Видатки бюджету на фундаментальні та прикладні дослідження і розробки в галузях економіки є важливим з точки зору забезпечення прискореного економічного зростання та високої якості економічного розвитку. Проте бачимо, що у бюджеті 2023 року лише 1,7 % з усіх видатків на економічну діяльність спрямовуються саме на ці потреби. Видатки бюджету на інші галузі економіки у 2023 році склали 3 млрд. грн., це 3,1 % усіх видатків на економічну діяльність.

Таким чином, видатки державного бюджету на економічну діяльність є ключовим інструментом формування стабільного та конкурентоспроможного економічного середовища. Визначимо окремі напрями ефективного використання бюджетних коштів при фінансуванні економічної діяльності, спрямовані на:

– *інфраструктурні проекти*. Збільшення інвестицій у будівництво та утримання інфраструктури доріг, мостів, аеропортів та енергетичних систем;

– *навчання та інновації*. Збільшення фінансування наукових досліджень і освіти сприяє створенню інноваційного середовища та підвищує кваліфікацію робочої сили, що у майбутньому здатне стимулювати створення технологічних парків, розвитку стартапів та високотехнологічних галузей економіки;

– *підтримка малого та середнього бізнесу*. Надання фінансової підтримки та податкових пільг для малих і середніх підприємств сприятиме розвитку підприємництва, створенню нових робочих місць та економічному поступу в цілому;

– *соціальні програми для працівників*. Забезпечення розвитку програм соціального захисту працівників, таких як: медичне, пенсійне страхування, сприяє підвищенню загального благополуччя та економічної стабільності;

– *стимулювання експорту*. Розвиток програм підтримки експортерів та просування українських товарів на світовому ринку може стати ефективним методом збільшення експортних обсягів та валютних надходжень.

– *підтримка екологічних ініціатив*. Фінансування проектів, спрямованих на зменшення впливу промисловості на довкілля та розвиток екологічно чистих технологій, може покращити екологічну ситуацію та вивести країну на шлях сталого розвитку. Зазначені напрями можуть бути адаптовані в залежності від конкретних потреб та пріоритетів кожної держави.

Список літератури

1. Державний web-портал для громадян “Open budget”. URL: <https://openbudget.gov.ua/localbudget?id=26000000000>

2. Сидор І. П. Бюджетні ризики в умовах дефіциту фінансових ресурсів держави. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13144/1/%D0%>

УДК 336:658.14

Шулюк Б. С.

д.е.н., доцент,

професор кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет

ДІАЛЕКТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІЗНАННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Об'єктивність та ефективність наукового дослідження фінансового механізму державно-приватного партнерства забезпечує методологія як інструмент пізнання навколишньої дійсності. В науковій літературі існують різні тлумачення даного поняття. Н. Кінаш вважає, що “методологія – це концептуальний зміст методів дослідження, за допомогою якого може бути досягнуто науково-дослідну мету для виконання поставлених завдань” [1, с. 217]. Заслуговує на увагу позиція В. Шейка та Н. Кушнарєнко, які пропонують розглядати згадане поняття як “вчення про систему наукових принципів, форм і способів дослідницької діяльності” [2, с. 57]. Відтак в найзагальнішому розумінні методологія представляє вчення про принципи побудови, основні закономірності розвитку, форми і методи наукового пізнання.

В системі загальної методології вагоме значення для дослідження фінансового механізму державно-приватного партнерства (ДПП) займає діалектичний підхід. Через основні закони і категорії діалектики він дає змогу пізнати сутність, зміст, закономірності розвитку фінансових явищ і процесів. Як видно з рис. 1, такі закони, як переходу кількісних змін в якісні та єдності і боротьби протилежностей сприяють з'ясуванню сутності фінансового механізму ДПП, його змісту та форми.